

MK 3 april 2022 zondag 'Judica' Jes 8: 11-18 Lucas 20:9-19

Gemeente van Jezus Christus,

er zijn heel wat kerkelijke gebouwen die 'De Hoeksteen' heten. Het is dan ook wel een heel sterk beeld van Jezus, die, afgewezen door de bouwlieden, uitverkoren door God, ons tot dragende kracht is geworden. (Er wordt bij die hoeksteen ook wel gedacht aan de sluitsteen in een booggewelf, als laatste wordt die steen geplaatst en dan staat zo'n boog, muurvast, de eeuwen trotserend.)

De Hoeksteen is een prachtige naam, maar een kerkgebouw zal niet gauw De Struikelsteen worden genoemd. Vanmorgen wil ik laten zien hoe Lucas, anders dan de andere evangelisten, ook de struikelkant van de steen laat zien.

Lucas begint, net als de anderen met een citaat uit Psalm 118, want daar komt het beeld vandaan, van die steen die de bouwlieden hebben afgekeurd. Psalm 118, is een uitbundige psalm met een sterk weerkerend refrein over de trouw van God, die in een situatie van oorlog, van ernstige bedreiging, de overwinning geeft, en dan kan de mens naar Gods hart de stad binnenrijden. Niet toevallig is het diezelfde Psalm 118 waarin hét lied van de intocht klinkt: (volgende week is het zover: Palmzondag) 'Gezegend hij die komt in de naam van de Heer': Benedictus. Een paar weken terug, toen net de Oekraïne oorlog was begonnen heeft Bert als teken van hoop een Benedictus van Karl Jenkins gespeeld aan het einde van de dienst. We hebben er staande naar geluisterd. En nu zijn we weken verder, zijn er berichten van verwoesting, verdriet, zoveel doden aan beide kanten, broedervolken uit elkaar gejaagd. We geven de hoop niet op, we blijven het Benedictus zingen, het lied van de intocht, maar wanneer deze oorlog ten einde is, zal er niet uitbundig worden gevierd. Het verdriet, de verbijstering, hebben diepe voren getrokken door de kapotte aarde.

Hoe mooi en sterk het beeld van de hoeksteen die zijn intocht houdt ook is, het is de evangelist Lucas die ons ook de andere realiteit doet horen. Lucas bederft in zekere zin het feestje door níet zoals Mattheus en Marcus doen, ook het prachtige vervolgvers uit de psalm te noemen, 'van Gods wege is dit gebeurd, het is wonderlijk in onze ogen'. Lucas voegt een andere tekst toe, uit Jesaja 8, die hebben we gelezen, over de Heer God die zelf een steen in Israel is waar de twee koningshuizen over struikelen, waar Jeruzalem over valt, waar Jeruzalem onder vergruizeld wordt.

Bij Lucas wordt die mooie hoeksteen een struikelsteen. Dat zat er al in vanaf het moment waarop Lucas vertelt hoe Jezus, toen hij de stad Jeruzalem naderde in tranen was, niet om hemzelf maar om de stad, die niet weet wat tot vrede dient, om wat er

komen zou, geen steen zal op de andere gelaten worden. (Alleen de evangelist Lucas noemt deze Jeremia tekst 'geen steen op de andere' tweemaal). Bij Lucas is het verdriet om de stad een groot thema, het is Lucas die de dood van Jezus en de val van Jeruzalem met elkaar in verbinding ziet. Let wel: Niet als een straf maar als een vraag: hoe was het anders gegaan als schriftgeleerden en overpriesters, het Jeruzalemse politieke en religieuze machtsblok zich hadden willen openstellen voor de komst van de zoon uit de gelijkenis. We zullen het nooit weten. Nu staan ze daar als één blok graniet, afwijzing, alleen de door hen zo gevreesde kracht van het volk houdt hen nog van hun plan af. Dat het in de gelijkenis over hen gaat is duidelijk. Zij zijn die bouwlieden, zij keuren de steen af. De struikelsteen van Jesaja en de tranen van Jezus over de stad plaatsen ons in de realiteit van de wereldpolitiek.

Hoe ernstig actueel allereerst deze Jesajatekst is hebben we allemaal kunnen horen. 'Ga niet mee in wat zij een samenzwering noemen, vrees niet waar zij voor vrezen'. De politiek, de oorlog waar we nu mee te maken hebben wordt niet alleen met tanks en raketten uitgevochten maar is net zo zeer de strijd om de geest, om de harten en gedachten van mensen. Wat geloven we zelf? Wie kan het verhaal bedenken waarin alles geoorloofd is, geen enkele wet van humaniteit meer geldt. 'Ga die weg niet' hoort Jesaja zeggen, ga er niet in mee, heb alleen ontzag voor Hem die hoog als de hemel boven ons uitgaat, Hij die in eigen wezen de werkelijkheid is, die ons laat struikelen, al kan het lang duren voordat dat gebeurt.

Jesaja moet zich instellen op een zeer lange tijd, berg je getuigenis maar op, verzegel je onderwijs, zoals ook nu de vrije pers ondergronds moet gaan, tot de tijd van de waarheidsvinding is aangebroken en de onderste steen boven komt. Zwijgend moet hij wachten, zijn hoop geborgen in zijn leerlingen, samen met zijn kinderen teken van wat komen gaat.

Het kan lang duren, veel en veel te lang naar ons gevoel. In de gelijkenis van het Evangelie gaat de eigenaar geruime tijd weg, tijden zelfs, in het meervoud, meer dan voldoende lang. Nu duurt het zeker drie jaar voordat een wijngaard voor het eerst voldoende vrucht draagt. Maar deze heer van de wijngaard heeft wel erg veel geduld. Alle tijd en naar ons gevoel veel te veel respect. Waarom vliegt hij er niet gelijk boven op na die eerste schandalige afhandeling van het bezoek van de eerste knecht? Na drie keer, waarbij het steeds erger wordt is de maat toch vol? Maar boven die drie keer uit is er dan nóg die andere ruimte, die ultieme laatste tijd.

Hij zendt zijn zoon, en met hem dat ene woordje 'misschien', misschien kiezen ze toch nog voor onderlinge vrede, respect voor wat we kennen als fundamentele dragende afspraken van omgang met elkaar.

Het antwoord is 'nee'. Had die heer van de wijngaard dat niet kunnen weten? Dit is toch ook wat we in onze eigen wereld zien? Mensen kunnen zo lang hun gang gaan, niemand legt je een strobreed in de weg, je komt er mee weg, dan zet je de volgende stap. Machtzoekers nemen die ruimte. Misschien hebben ze gedacht: de oude heer is overleden, daarom komt nu de zoon, die nog even wegwerken, dan is dit land voor ons, daar vraagt niemand meer naar. In de gelijkenis blijkt dat een verkeerde inschatting van de werkelijkheid. Er was toch een grens aan wat het kwaad kan doen. Die oude heer was er nog, bleek onverwacht zeer weerbaar, met de wijnboeren wordt afgerekend. Maar het heeft lang geduurd en de prijs was hoog.

Waarom duurt het zolang, waarom krijgen wij mensen zoveel tijd en ruimte? Een antwoord is er niet, maar wel een besef, misschien. Diezelfde tijd en ruimte geldt ook voor ons. Hoeveel gezantschappen sturen wij zelf onverrichterzake terug? Ook wij krijgen tijd, ook wij hebben nog veel onder ogen te zien, politiek, economisch, en persoonlijk, genoeg ongemakkelijke waarheden ook voor ons.

Terug naar het begin. De struikelsteen is allereerst de hoeksteen, zo zijn we ons denken begonnen. Die steen is niet alleen bedreigend, belastend, maar allereerst een oproep tot loslaten, dingen anders doen, opdat de opbloei, de vrucht van jouw leven de kans krijgt.

Tenslotte. Hoe zou het zijn als Jezus níet zijn toehoorders had aangekeken. Je leest er misschien overheen, maar vanaf de intocht in Jeruzalem reserveert Lucas dit aankijken van Jezus voor slechts twee momenten. Laten we het zo zeggen: één voor de anderen, en één voor ons. In de lezing van vandaag kijkt Jezus de machthebbers van Jeruzalem aan. Maar na het kraaien van de haan, na de driemaal verloochening, driemaal zoals de driemaal afwijzing in de gelijkenis, draait Jezus zich nog eenmaal om en kijkt Petrus aan. Die dan in tranen uitbarst. Zijn leven, zijn werkelijkheid. dringt tot hem door.

Wanneer dringt waarheid, werkelijkheid tot ons door? Wat is daarvoor nodig? De oorlog wordt uitgevochten met tanks en geschut, maar zelfs als die voorbij zal zijn zal de strijd om de harten en gedachten van mensen doorgaan. Wat durven we onder ogen zien? Er is een hoeksteen in onze wereld gelegd die ook struikelsteen is. Hij die ons aankijkt.

Moge Hij altijd blijven vragen. Amen

Den Haag, Erika van Gemerden